

Η ζωή του Όσκαρ, ζωή όλων μας

«Όσκαρ» του Ερίκ Εμμανουέλ Σμιτ από τον ΘΟΚ
Μετάφραση-θεατρική
προσαρμογή: Μιμή Ντενίση. Σκηνοθεσία: Παναγιώτης Λάρκου
Σκηνικά/Κοστούμια: Μάγια Αγγελή. Μουσικά/Στίχοι: Χρήστος Θηβαίος - Βάσω Δημητρίου. Φωτισμοί: Σταύρος Τάρταρης. Παίζουν: Στέλιος Ιακωβίδης, Έλενα Παπαδοπούλου.

-Είναι μια ιστορία για ένα δεκάχρονο αγόρι που πεθαίνει από καρκίνο;

- Είναι η ιστορία για άνθρωπο που ζει. Και πεθαίνει.

- Θέτει το ερώτημα αν η πίστη στον θεό βοηθά στη συμφιλίωση με τον θάνατο.

-Θέτει το ερώτημα αν η πίστη (χωρίς προσδιορισμένο αντικείμενο) βοηθά στη συμφιλίωση με τον κόσμο.

Έτσι νομίζω.

Ένα πολύσημο κείμενο, όπως το «Αγαπητέ Θεέ» του Ερίκ-Εμμανουήλ Σμιτ, αποτελεί ερωτηματολόγιο για όσους θέλουν να το αγγίσουν ως μεταφραστές, διασκευαστές, σκηνοθέτες, σκηνογράφοι, ερμηνευτές, αναγνώστες και θεατές. Κάτω από τη λεία, σμιλεμένη επιφάνεια μιας περιορισμένης στον χώρο (ογκολογική πτέρυγα παιδικού νοσοκομείου) και στον χρόνο (δώδεκα τελευταίες μέρες της ζωής του Όσκαρ) ιστορίας, τα ενσωματωμένα σ' αυτήν ερωτήματα πρέπει να εντοπιστούν και να διαβαστούν. Οι απαντήσεις θα ποικίλουν, οι παραστάσεις θα διαφέρουν, και οι διαφορές δεν θα εξαρτώνται μόνο από τις προσωπικές κοσμοαντιλήψεις του καθενός, αλλά και από υπαρξιακές φάσεις αγανάκτησης ή γαλήνης που συνήθως εναλλάσσονται.

Ο Παναγιώτης Λάρκου έκανε μια ενδιαφέρουσα δουλειά. Έθεσε ως έναν από τους βασικούς στόχους της παράστασής του την καταπολέμηση του μελό στοιχείου, την ει δυνατόν ολοκληρωτική εξόντωσή του. Μικρές και μεγάλες του σκηνοθετικές πράξεις καθορίζονται απ' αυτό τον στόχο. Τις αναφέρω (χωρίς ιεραρχική σειρά) αρχίζοντας από το τραγούδι του Χρήστου Θηβαίου - Βάσως Δημητρίου, που σφηνώνει στην παράσταση ένα νεοελληνικό σύγχρονο απόηχο, ή μάλλον προέκταση, του θέματος και λειτουργεί ως σκηνοθετικό εργαλείο στυλιστικής αποστασιοποίησης από το απεικονιζόμενο δρώμενο.

Η «αντιμελό» προσπάθεια της μετατροπής του χώρου από ρεαλιστικά άγονο σε φανταστικά γόνιμο επιτυγχάνεται μέσω της ευρηματικής σκηνογραφίας της Μάγιας Αγγελή, η οποία χρησιμοποιώντας την τεχνική pop-up δημιουργεί ατμόσφαιρα

παιδικού εικονογραφημένου βιβλίου, η κάθε σελίδα του οποίου φανερώνει τη δική της έκπληξη, παίζει με το παιδί-αναγνώστη (και τώρα με τους θεατές) δικό της παιχνίδι, όπως ο Σμιτ θέλει να συμβαίνει με τον ήρωά του, τον Όσκαρ. Και πάλι αισθάνομαι ότι θα είμαι πιο κοντά στη σκέψη του συγγραφέα, αν διακόψω τη φράση ως εξής: «όπως ο Σμιτ θέλει να συμβαίνει...»

Αν στο πρωτότυπο κείμενο της νουβέλας «Αγαπητέ Θεέ» ο Όσκαρ μπορεί να είναι μικρό αγόρι, στη θεατρική διασκευή της Μιμής Ντενίση ο ρόλος δεν μπορεί παρά να παίζεται από ενήλικα ηθοποιό, οπότε η σκηνοθετική απόφαση για τη μορφή που θα πάρει ο Όσκαρ στη σκηνή, δηλαδή, η επιλογή του ερμηνευτή του ρόλου, δεν μπορεί παρά να φανερώσει τις προθέσεις του. Ο Στέλιος Ιακωβίδης, που ως υπηρέτης στο σπίτι των Ίβολγκιν στο πολύωρο και πολυπρόσωπο «Ηλίθιο» του Λιβαθινού τραβούσε τα μάτια του κοινού πάνω του και εντυπωσίαζε με την εκφραστικότητά του, διαθέτει σπάνια σκηνική ενέργεια και αξιοζήλευτη υποκριτική ευρηματικότητα. Ο Ιακωβίδης κάνει τη μεγαλύτερη επίθεση στο συναισθηματικό στερεότυπο που απειλεί την παράσταση λόγω υπόθεσης, δεν επιτρέπει τη λύπηση, την οποία, μαζί με τον σκηνοθέτη, βλέ-

πει ως μη ενδιαφέρουσα.

Όμως εδώ πρέπει να αναφερθούν και άλλοι κίνδυνοι που παραμόνευαν την παραγωγή. Και θα επαναλάβω τους ίδιους χαρακτηρισμούς του πρωταγωνιστή, καθώς και την κύρια στοχοθέτηση του σκηνοθέτη. Η ενέργεια και η ευρηματικότητα του Ιακωβίδη τείνουν να βαρυφορτώσουν υποκριτικά τη μορφή που δημιουργήσε, η εσωτερική του επιτάχυνση, η ερμηνευτική του φόρα κατά κάποιο τρόπο δεν προλαβαίνουν να μετουσιωθούν σε υπαρκτή επιβράδυνση εκεί, κοντά στο τέλος.

Στην προσπάθεια του σκηνοθέτη να μην επιτρέψει να διεισδύσει στην παράστασή του η γλυκύτητα εντάσσεται και η κοινή, με την ερμηνεύτρια του ρόλου της Ροζ, Έλενα Παπαδοπούλου, απόφαση για ρεαλιστική και συγκρατημένη υποκριτική манιέρα. Η ηθοποιός παίζει την πικρή γνώση και τη διακριτική καθοδήγηση, δεν υπερβάλλει, δεν κλείνει ούτε προς την καλή νεράιδα, ούτε προς τη χαριτωμένη Μοντ από το «Χάρολντ και Μοντ». Όμως -και εδώ προς το τέλος- έλειπε η κορύφωση. Στο κάτω κάτω ο Όσκαρ δεν πίστεψε στον θεό, αυτήν, τη Ροζ, πίστεψε. Αυτή, η Ροζ, μαζί με τον Σμιτ, μετέτρεψε τις μέρες της ζωής του Όσκαρ σε δεκαετίες της ζωής όλων μας.

Νόνα Μολέσκι

nona.moleski
@philelefttheros.com

